

gajanja ž njo ne morejo izpasti drugače kakor v našo škodo.

Del našega naroda, ki bi prišel pod Italijansko gospodstvo, bode prokel kot izdajico vsekogar, ki bi izrecno ali pa tudi molče pristal na njegovo robstvo.

Pozivljamo torej še v zadnjem trenutku našo vlado, naše poslance, našo delegacijo na mirovni konferenci, vso našo javnost in vse naše časopisje, da storijo svojo dolžnost ter da z enoglasnim energičnim nastopom proti vsaki krični rešitvi Italijansko-jugoslovenskega spora odvrnejo nesrečo, ki se pripravlja, da se odvrnejo eventuelne posledice ki bi mogle nastati iz obupa in razočaranja.

Naš narod v naših zapadnih krajih može biti rob. Tega naj se zavedajo vsi oni, ki danes odločajo o njegovi usodi!

Odbor Narodnog Vieča za okupirane krajeve, Zagreb. Odbor za zasedeno ozemlje. Ljubljana.

Udruženje jugoslavenskih akademicičara biegunača. Ljubljana.

Udruženje jugoslavenskih akademicičara biegunača. Zagreb.

Gorenjemu klicu ob zadnji urri se pridružuje v vsem obsegu Klub učiteljstva iz zasedenega ozemlja. Ljubljana.

Učitejske organizacije na Angleskem.

Pre svega hoču da pišem o udruženju učitelja osnovnih škola, koje nosi naziv: »National Union of teachers« (Nacionalna Unija Učitelja), koje se često piše skraćeno samo: U. U. T.

Ovo udruženje otvoreno je za sve učitelje u Engleskoj i Nelsu.

Ono se stara za sve interese učiteljskega staleža: o plati učitelja, o uslovima službe itd.

Ovo udruženje je osvojilo sistem plata, u kome je najglavnija ideja, da se plata periodično uvečava. Ono se stara da pruži pomoč svakome svome članu, kome se učini ma kakva nepravda, koju nepravdno odpušteni. Ova pomoč je od velikog značaja za učitelje u manjim varošima i u provincijama, kde postavljanje i odpuštanje učitelja zavisi od mesnih ili oblasnih školskih odbora.

Organ ove unije je »The schoolmaster« (Učitelj), koji izlazi nedeljno.

U vezi sa Unijom su »Provident Society« (Društvo za snabdevanje ili »Potrošačka zadruga«), i »Sick Fund« (Bolniški fond). Organ Unije (»Učitelj«) daje vam mnogo više informacija odnosno drugih učiteljskih organizacija u oblastima.

U vezi sa »National Union of teachers«, u Londonu postoji jedno učiteljsko društvo, koje se stara samo o interesima londonskih učitelja, pod upravom »London Skelskog Saveta«, pod čiom je kontrolom vaspitanje dece u Londonu. Ovo londonsko društvo zove se: »The London Teachers Association« (Londonsko Učiteljsko Društvo), ili skraćeno L. T. A.

Ovo udruženje je sada potrino odvodenje od »National Union of Teachers«, ma da uprave i jednog i drugog rade zalednički u izvesnim nosilovima, kad i jedin i drugi imaju isti cilj.

Kao što i samo ime kazuje, rad Londonske Učitelj. Druženja prostire se samo na London, i ono za učiteljstvo v Londonu radi mnogo više no Nacionalna Unija Učitelja. Pošto je njevog rad više ograničen u pogledu prostora i broja učitelja no rad Nacionalna Unija Učitelja, ono ima samo lokalni značaj.

Dřim da več znate da, dokle se Državno Odelenje, kote se zove »Board of education« (Vaspitna komisija) stara za vaspitanje v celotni zemlji, dote se »Conntri Councils« (Okrožni Odbori i Mesni odbori) starači o lokalnoj administraciji, i podizanje školskih zgrada, o rasporedu učitelja itd.

Kao što vidite, učitelji kod nas ne smatraju se za državne činovnike, ili kako mi kažemo »Civil Servants« (civilni državni službenici), jer jih vlada direktno niti postavlja, niti plača. Ovo je jedna stvar, z bog, koje učiteljstvo mnogo žali na vladu.

Osim ova dva glavna učiteljska udruženja, ima i manjih udruženja sa zadevico od manjega značaja.

»The London Head Teachers Association« (Londonsko Društvo Školskih

Upravitelja) brine se i stara o školama u Londonu.

»The London Schoolmasters Association« (Udruženje Londonskih Učitelja) je jedno novo učiteljsko društvo, koje je osnovano tek pred nekoliko meseci, koje se služi jačim metodama, i koje ima vrlo energično upravo.

Dřim, da sam u ovome dao jednu malu sliku o našim učiteljskim organizacijama. Po »Narodni Prosveti.«

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz prve vodstvene seje Zaveze (dne 3. nov. 1919).

1. Na obratno ravnateljstvo v zadevi stalnih železničnih legitimacij za učiteljstvo je bila odposlana po Zavezini vodstvu utemeljena vloga. Na podlagi osebnega posredovanja strokovnega tajnika je bila ta vloga ugodno rešena, kar je bilo že objavljeno v stanovskem glasili.

2. Ravnateljstvu slovenske opere je poslala Zaveza vlogo za brezplačno vstopnico k premijeram opernih predstav za poročevalca — strokovnjaka — Učiteljskega Tovariša. Dosedaj se ni odgovor.

3. Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta se je pisorno pozvalo glede nujne ustanovitve Dijaškega doma v Ljubljani. Od Zavezinega člana pripravljalo opravčeni klic po tem ustanovitvi, zato bi bilo prav, da društveni odbor tozadenvno kaj pozitivnega ukrene.

4. Višemu šolskemu svetu v Ljubljani je izročila Zaveza protest proti nečutenemu postopanju šolskih oblasti napram učiteljic Mariji Zgurjevi v Radomljah pri Kamniku. Imenovana tovarišica deluje v službenem kraju tudi Izven Šole med ljudstvom na polju narodne prosvete. Za to delo je prejela od okrajnega šolskega sveta v Kamniku dva dopisa. Prvi odlok je prejela odprt nekuvertirano po uradnem slugi, ki ga je izročil najprej domaćemu županu z opazko: »Saj to tudi lahko Vi berete!« Okrajni glavar v Kamniku po zahtevi zastopnikov učiteljstva v sej okr. š. sveta dne 4. septembra ni dal predmetne zadeve na razpravo, rekoč: »O tem se ne bom razgovarjal, zaključujem se!« In je odšel. Zaveza je zahtevala: 1. da se dožene imo anonimnega dopisnika, da se nudi na ta način razšaljenki, da ga v obrambo svoje osebne časti tira pred sodiščem in dobni zadevijo; 2. da se dožene, kdo je provzročil ekspedicijo odprtega akta; 3. da se okrajnega glavarja g. Linjerja primerno pouči, da ne krati pravice zastopnikom učiteljstva braniti pravico in čast svojih tovarišev pred nesramnimi denuncijantmi.

5. Okrajno učiteljsko društvo v Velikovcu je vložilo protest glede oddaje ravnateljskih mest na meščanskih šolah z ozirom na slučaj tovariša Magerla, ki je prosil za razna mesta na meščanskih šolah, dasi je uspešno služboval že 13 let na meščanski Šoli v Krškem, medtem ko so bili mlajši tovariši imenovani na enaka mesta. — O tej zadevi je interveniral Zavezin predsednik pri višjem šolskem svetu. Odgovorilo se mu je, da je tovariš Mager v Velikovcu nenadomestljiv, ker ureja »Korošča«, dobi pa primerno mesto ob prvi možni priliki. Ker ni še pri višjem šolskem svetu referenta za koroško ljudsko šolstvo, se sklene opozoriti koroško učiteljstvo, da izbere iz svoje srede čimprej za to mesto primerno osebo; oponzori se ga na tudi, da naš se sklep, ki so sprejeti na sestankih, ne obelodanjuje, prav isti pa takoj ob prvi priliki zoper preklieče. Vse zadeve naj se rešujejo samo potom Zaveze.

6. Zaveza je protestirala proti naredbi ministra za prosveto v Beogradu v zadevi zniranja učiteljskega naobrazbe na 3 leta. — Dne 9. oktobra je že prejela odlok istega ministra, ki izdejalo študije za skupno organizacijo. Za Zavezijo se je udeležil zborovanja strokovni tajnik K. Dostal. Iz njeverga poročila posnamemo: Med potio v Beograd se je zglašil pri tov. Skavšču, tajniku hrvatske učiteljske Zvezde, kateri ni nječesar vedel o tem zborovanju. Skupne seje se je udeležilo do 30 odpolancev, med katerimi pa ni bilo ne Hrvatov in ne Bosancov. Naštir oravili skupne organizacije je izdelan površno. Srečet je bil z večino glasov. Posebne debate ni bilo, ker so se potrdile skoraj vse posamezne točke v nalogi s pritrdilom »Prima se!« Zavezin zastonik je spročetka udeleževal debate, a ker je bil preglasovan, je poznalec oustil debato in temeljevanje, kar je pojasnil skupenu odborom. — Na podlagi poročila in osnutka načrta, se ugotovi, da je tak načrt pravil nesprejemljiv, zato prevzame Zavezin predsednik nalogu, da zasnove po raznih virih načrt novih pravil. Ta načrt se ponatisne v stanovskem glasili, da se lahko udeleži razprave vse organizirano slovensko učiteljstvo. Učiteljskemu Druženju v Beogradu se sporoči, da naj se skliče v Zarreb skupna seja vseh jugoslovenskih učiteljskih Zvez.

8. Zaveza je došla zahvala Učiteljskemu Druženju v Beogradu za bratski spremi srbskih delegatov o priliki zadnjega zborovanja Zavezine delegacije v Ljubljani.

9. Učiteljski Svet za Koroško prosi Zavezijo, da najmo intervencijo pri merodajnih šolskih oblastih v zadevi zahtevanja kvalificiranega strokovnega učitelja Magerla pri zadnjih imenovanjih ravnateljev na meščanskih šolah. Takisto ugovarja, da bi se imenoval za ravnateljsko mesto na meščanski Šoli v Borovljah nek profesor, ki ni kvalificiran za enako mesto, dasi pa šolskim oblastem na raznologo meščanskošolski učitelji s potrebnim kvalifikacijom in primerno službeno dobo. — Sklene se, da se store tozadenvni koraki.

10. Zaveza je poslala vsem okrajnim učiteljskim družtvom okrožnico v zadevi osnutka šolskega zakona, dolje o naredbah, objavljenih v Uradnem listu št. 147 in 148., s pozivom, da se o tem na učiteljskih sestankih razpravlja in odpovedje proteste potom Zaveze na kraljevo ministarstvo za prosveto v Beogradu.

11. Savez hrvatskih učiteljskih družava u Zagrebu pozivlja Zavezijo, da vpošle skupno s Savezom na ministarstvo saobrazja v Beograd vlogo glede vozne ugodnosti za delegate učiteljstva, kjer potujejo na skupščine v Beograd. — Savezu se je odgovorilo, da ima Zavezija že tako ugodnost. Dobiva namreč skupno po 100 izvoznic za polovično plačo po progah državne železnice iz Ljubljane v Zagreb, Sarajevo in Beograd. S temi izvoznicami se dovoljuje vožnja tudi v bližnje domače kraje, kakor na primer v Novo

Mesto, Metlico itd. Ljubljansko železniško ravnateljstvo da za vsak slučaj vožnje vsakemu Zavezinem pooblaščencu potrebitne informacije. Nadalje se je sporočilo Savezu, da je dovoljno isto ministerstvo šolarjem polovično znižano ceno po železnicah. Vozovne izkaznice so izdane za tekoče šolsko leto. Mesečne izvoznice za 30—40 voženj so devoljene učencem, ki so oddaljeni od Šole 1 do 20 km za tarifno polovično ceno. Plača se šestina vozarine. Z Dolenskega vozi v Ljubljano po lužni železnicu vsak dan poseben šolarski vlak.

12. Vse resolucije, ki so bile sprejetje na zborovanju Zavezine delegacije dne 6. septembra, so se odposlate višemu šolskemu svetu in poverjenju za uk in bogočasje.

13. Dr. Lajničić, civilni komisar za Prekmurje v Radgoni, je odposlal Zaveziji na njen dopis daljše poročilo, v katerem siha šolstvo v Prekmurju kot skrajno zanemarjeno. Šole je sicer dovolj, a mesto določenih šestratzrednic so samo eno do trirazrednice, pa se teda navadno brez učiteljstva, to poslovanje ustaviti, se vedno ni. Višemu šolskemu svetu je predlagal, da se mu pridej učitelji-veščak, ki pozna Prekmurje, da mu pomaga urediti šolstvo. V celem Prekmurju ni našel za ta posel sposobnega in devoli zanesljivega učitelja. Objavljala, da pošte poznejce načinljive naznanila, čim dobi več gradiva na razpolago. — Zavezin predsednik poroča k temu dopisu, da sta bila v Prekmurju višji š. nadzornik Fr. Gabrel in referent dr. Fr. Skaberne, da se na tlu mesta prepričata o tamšnjem razvitu šolstva. Ljudstvo je v Prekmurju verno in hoče obdržati prekmursko. Zavezni poskrbi, da dobi iz Prekmurja točne informacije zlasti glede šolstva in stanovske organizacije.

14. Učiteljsko društvo v Pliberku je zahtevalo brzjavno od Zavezete, da ga ta obvesti, kaj je učiteljsčem v Velikovcu in s koroškim rešerentom pri višjem šolskem svetu. — Društvo se je dalo natančno obvestilo.

15. Krajinški svet v Rajhenburgu je poslal Zavezeti tri resolucije s prošnjo, da predloži sklene na merodajna mesta. Te resolucije so: 1. Država prevzemeti postavljanje in oskrbovanje šole, 2. ministristvo za socialno skrbstvo prekrški šole z dobrim in cenerim blagom za šolsarske oblike in obutev ter potrebnim materialom za ženska ročna dela, 3. ministristvo za uk in bogočasje odrediti, da velja brezizjemno za vsakega učitelja petletno šolanje na učiteljsku po dovršeni mesčanskim oziroma nižji srednji šoli. — Resolucije so se odpostale kompetentnim oblastivom.

16. Učiteljsko društvo za radovljški okraj je sklenilo na svojem sestanku v Dovjem na prosti Šolski oblast, da dovoli pobirati v Šoli prisnevek na dijakiški podporni sklad, ker se nekateri župani branijo sestaviti od vlade zahtevane občinske obrede. — Sklene se, da Zavezni tozadenvno ne more posredovati, ker ne bode imela ljudske Šolske mladine od teh prispevkov nobene koristi, in ker je nujljiva v to v prvi vrsti vlada, da se njeni ukazi povsod vestno izpolnjujejo.

17. Društvo Zavezete je poslal tuk Zavezeti, v katerem naznamenja, da je imel tamšnji župnik na priznici proti šolstvu in učiteljsku hujšajoč gvor, češ, da hočemo vredni veronik iz Šole, in da imajo starši pri Šoli besedo samo takrat, kadar olajčujejo, drugače pa imajo besedo šolski upravitelji. Upa, da ukrene Zavezni kaž govorca v varstvo šolstva in učiteljstva. — Udeležiti se, da priljajo enake pritožbe od mnogih kraljev. Duhovščina, zlasti tista, ki je prožeta Šušterščinskega duha, ne hujša samo proti načrtu novega šolskega zakona, ampak napada tudi šolstvo šolstvo in jemlje ugled učiteljstvu pri ljudstvu. Sklene se, da načrt ne more posredovati, ker ne bude imela ljudske Šolske mladine na tudi prispevkov nobene koristi, in ker je nujljiva v to v prvi vrsti vlada, da se njeni ukazi povsod vestno izpolnjujejo.

18. Tovariš Ljudevit Potočnik na Biležkem, kot sklicaten roditeljskega sestanka, je poslal Zavezeti resolucijo, sočasno sprejet na istem sestanku, glede oskrbe šolskih otrok z obliko in obutvijo ter s potrebnimi članili za ženska ročna dela in glede postavljanja in oskrbovanja narodnih Šol potom države. — Sklene se, da načrti Zavezeta na noverjeništvo za socialno skrbstvo vlogo v goru navedenem smislu, da se dobi za šolarje vsaj dobra obutev za znižano ceno.

19. Dne 4. oktobra se je vršil v Ljubljani v veliki dvorani Unionskem javnem ljudskem shodu proti dragaljskim razmeram, oderstvu in verižništvu. K teli skupni prizreditvi je bila vabičena tudi Zavezna, Zastopal jo je strokovni tajnik R. Dostal. Drugi dan se je zglašila demokracija, izvoljena na tem sestanku, pri drž. predsedniku dr. Brčiću. Tam se je zahtevalo, da na storji vlada nemudoma svojo dolžnost zlasti sledi izvoznic, zaledno na tali sklice nosvetovanje vseh v trgovinah hran v nočnih prizidalcih odgovornih činiteljev skupno z akcijskim obdorom, ki sestaja iz vseh stanovljivih nameščencev. Ta anketa je bila sklicana, na teji je zastopal osrednjo beogradsko vlado dr. Olin.

20. Zvonko Predan, učitelj v Podlehniku pri Ptaju, je izrisno vprašal Zavezijo, ali se je kaj ukrenilo egle šteta službenih let onih učiteljskih kandidatov, ki so vsled volnih razmer izgubili dve ali več let, in so se komaj sedaj podvrgli zelošnemu Izstalu. — Predsednik Zavezete je intervencijo pri višjem šolskem svetu v tei zadevi, kjer je izvedel, da se vsakemu, ki sedaj pravčno naredi predvsihi izpit, štejejo vsa prejšnja leta v službeno dobo.

21. Učiteljsko Druženje v Beogradu je poslalo načrt održati enotnega učiteljskega druženja za kraljestvo SMS.

22. Slovenska učiteljs